

Почитувани претставници на граѓанските организации,

Ви благодариме на интересот за учество на Повикот до граѓанскиот сектор за придонес во подготвувањето на Програмата за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2025 година. Пополнетиот образец (заедно со прилозите, доколку ги има) доставете го до Одделението за соработка со невладини организации на Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија, електронски на адреса nvosorabotka@gs.gov.mk со **назнака Иницијатива за ГПВРСМ 2024, до 20.9.2024 година**. Со доставување на образецот потврдувате дека се согласувате вашата иницијатива да биде објавена на веб страницата www.nvosorabotka.gov.mk.

Општи податоци за здружението / фондацијата

Име на здружението/фондацијата: ХЕПА Македонија Национална организација за унапредување на здравјето со физичка активност

ЕМБС (матичен број на правниот субјект според податоците во Централен регистар): 6053572

Седиште и адреса (улица, број, општина):
Козара бр. 68-2/16, Центар, Скопје.

Застапник:
Претседател, Вера Симовска

Веб страница:
<https://www.hepa.org.mk>

Електронска пошта (e-mail):
hepa@hepa.org.mk
vera.simovska@uklo.edu.mk

Телефонски број за контакт: +389 78 226 009

Лице за контакт: Prof. d-r Вера Симовска, MD.,PhD

**Предлог- иницијатива
за годишна Програма за работа на Владата на Република
Северна Македонија за 2025 година**

Тë nderuar përfaqësues të
organizatave qytetare,

Ju falemnderojmë për interesin e shprehur për pjesëmarrje në Thirrjen deri te sektori civil për kontributin në përgatitjen e Programit të punës së Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për vitin 2022. Formularin e plotësuar (së bashku me bashkëngjitjet, nëse ka) dorëzoni te Njësia për bashkëpunim me organizatat joqeveritare e Sekretariatit të Përgjithshëm të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, në mënyrë elektronike në adresën nvosorabotka@gs.gov.mk me **shënim Iniciativa për PVQRMV 2022, deri më 15.9.2021**. Me dorëzimin e formularit vërtetoni se pajtoheni që iniciativa juaj të publikohet në faqen e internetit [nvosorabotka@gs.gov.mk](http://www.nvosorabotka@gs.gov.mk).

Të dhëna të përgjithshme për shoqatën/ fondacionin

Emri i shoqatës/ fondacionit:

NVAS (numri amë i subjektit juridik sipas të dhënave në Regjistrin Qendror):

Selia dhe adresa (rruga, numri, komuna):

Procesverbali:

Faqja e internetit:

Posta elektronike (e-mail):

Numri i telefonit për kontakt:

Personi për kontakt:

Propozim-iniciativa

për Programin vjetor të punës së Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut Për vitin 2022

Emri (titulli) i iniciativës:

Наслов на иницијативата:

Развој на Национална стратегија и акционен план со идентификација на состојбата за превенција и третман на дебелината во детската и adolescentна возраст во Република Северна Македонија

Стратешки приоритет: *(придонес - поврзаност со определен стратешки приоритет на Владата на Република Северна Македонија): Унапредување на здравјето низ превенција и третман на здебеленост и коморбидитети кај децата и adolescentите во земјата. Граѓанскиот сектор како чинител во социјално-економскиот сектор.*

Приоритетна цел: *(придонес - поврзаност со определена стратешка цел на Владата на Република Северна Македонија)*

Промовирање и развој на Национална стратегија и акционен план со идентификација на состојбата за превенција и третман на дебелината во детската и adolescentна возраст во Република Северна Македонија.

НППА *(поврзаност со пристапни партнерства како и соодветна идентификација на поглавје и подрачје)*

Поттикнување на финансиска поддршка на граѓанските организации кои го промовираат здравјето на младите како највулнерабилен сегмент од популацијата

Образложение: *(Краток опис на иницијативата: причини за предлагање, предмет на уредување доколку се работи за закон или подзаконски акт и надлежен орган на државната управа).*

Суштинска цел на „Националната стратегија и акционен план за превенција и рани интервенции при дебелина во детската и adolescentна возраст во Република Северна Македонија“ е:

- да се подобри здравјето на децата и adolescentите, како највулнерабилен сегмент во популацијата, низ целосен системски пристап и холистичко гледање на комплексните проблеми низ интерсекторска анализа на ниво на целиот ситемот, а не анализа на изолирани компоненти (*a whole-system approach*). Ситемскиот пристап се карактеризира со серија меѓусебно зависни бихејвиорални и социјални детерминанти на здравјето: индивидуални, политички, структурни, меѓучовечки, околина и социјални актери кои влијаат на различни нивоа врз здравејто.

Цали:

- да се спроведе **системско мапирање над превенцијата и менаџментот на дебелината кај децата и adolescentите, со сеопфатна анализа на состојбата, програмите и услуги на национално ниво во Република Северна Македонија;**

- да се генерираат **веродостојни докази низ системски пристап** кон постојните национални капацитети, приоритетни потреби и можности за воспоставување на тековна и понатамошна поддршка за современи и одржливи програми за превенција и третман на дебелината кај децата и adolescentите на возраст од 5-18 години, особено оние деца кои имаат зголемен ризик;

Prioriteti strategjik: (kontributi-lidhur me prioritetin strategjik të caktuar të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut)

Qëllimi prioritar: (kontributi- lidhur me qëllimin e caktuar prioritar të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut)

NPAA (lidhje me partneritetet e pranuar si dhe identifikimi adekuat i kapitullit dhe rajonit)

Arsyetim: (Përshkrim i shkurtër i iniciativës: arsyet e propozimit, lënda e rregullimit nëse bëhet fjalë për akt ligjor ose nënligjor dhe organi kompetent i administratës shtetërore)

- **да се дадат препораки** во врска со идни чекори за градење, зајакнување, подобрување, проширување и финансиска поддршка на националниот систем и програми за превенција и третман на дебелината кај децата и адолесцентите во петгодишен период (Национална програма за дебелина, 2025-2030).

- **да се изготват препораки за превенција и третман на дебелината кај деца и адолесценти.** Децата кои се дебели во раното детство имаат четири пати поголем ризик да останат дебели како возрасни лица и да развијат коморбидитети (NCDs risk factors, дијабетес тип 2, срцеви болести, астма, мускулоскелетни болести, деменција, рак, депресија, апнеа, болести на панкреасот и жолчните патишта).

Клучни цели

1- Да се **подобри здравјето и развојот на децата** со бихејвиорални потешкотии и деца родени со генетски ризик фактор за развој на дебелина;

2- Да се подготви рамка на **Националната политика** и материјали за застапување за услугите за превенција и рани интервенции кај детската и адолесцентна дебелина;

3- Да се изврши **мапирање на постојните услуги со анализа** на постојните рамки и референции за превенција и интервенции кај детската и адолесцентна дебелина во мултисекторските и секторските политики, планови и законодавство, со особен фокус на секторите: образование, здравство и социјална заштита;

4- Изработка на **Национална организациска рамка** за превенција и интервенции кај детската и адолесцентна дебелина со ефективна меѓусекторска координација на услугите, бидејќи има значителен недостаток на заложби на национално и општинско ниво на услугите: - Формирање на централна и општински канцеларии за воспоставување систем на координација меѓу сите чинители со можност за формирање национална мрежа.

А – Здравствениот сектор е од најголемо значење: Формирање на **Центри за третман на детската и адолесцентна дебелина.**

- Не постојат стандарди за услугите и кадарот поради што е потребно создавање на спецификација на интервенциите во здравствениот систем, мапирање на специјалистичкиот кадар со професионално усовршување на истиот, воспоставување еднаков квалитет на услугите (препораки базирани на докази) со сретификација и лиценцирање;

Б - Креирање соодветен едукативен пристап на ниво на училиштата и градинките;

- Развој на дигитални вештини и компетенции на децата и адолесцентите, родителите, старателите и целата популација.
- Критичко размислување и здравје и медиумска писменост низ активен начин на живот.

В - Подобро информирање на семејствата вклучувајќи го цивилниот сектор во спроведување на активностите на ниво на заедницата.

5. Изработка на **упатства и препораки за имплементација на програмата** со обезбедување на **современи услуги за превенција и третман на дебелината** кај децата и адолесцентите особено во руралните подрачја, кај малцинското население, како и семејствата со статус на низок приход;

- Не постојат официјални планови за обука во врска со здравствени и семејно-насочените практики.

- Не постои академска програма за **медицина за здрав начин на живеење** ("*Lifestyle Medicine*" - diet, physical activity and health).

А) Спортот и физичката активност играат значајна превентивно-тераписка улога во спречување на развојот на хроничните незаразни болести, претставувајќи воедно превентивна и тераписка мерка кај дебелината. Спортскиот сектор низ градење на партнерска соработка, особено на локалното ниво, игра клучна улога во поттикнување и ангажирање на младите кон бавење со физичка и спортска активност. (*EU/WHO Health-Enhancing Physical Activity*).

Б) Нутритивни препораки вклучувајќи примери на здрави училишни оброци

Ц) Прифаќање на здрави навики – *Healthy Lifestyle*.

- Не постои национална база на податоци за децата што добивале услуги за третман на дебелината, деца кои имаат потреба од овие услуги, деца со зголемен ризик по извршен скрининг;

- **Не постои формиран национален систем на мониторинг и евалуација кај деца кои се лекуваат од дебелина и коморбидитети;**

- **Не постои конкретна буџетска програма** за третман на детска и адолесцентна дебелина во ниту едно ресорно министерство.

- **Не постои осигурување** што ги покрива овие трошоци во приватниот и невладиниот сектор.

Потребно е да се формираат и јавно-приватни партнерства со веќе лиценцирани кадри од цивилниот сектор, како и истражувачките кадри поради зголемената потреба од овие услуги ширум земјата.

Активностите вклучуваат одржување на едукативни настани, кампањи, митинзи и слични *online* и мас медиумски активности.

Надлежен орган: Министерство за здравство, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за образование и наука, Агенција за млади и спорт на Република Северна Македонија.

Ndikimet e pritshme: (Cilat janë ndikimet e pritshme nga propozim-iniciativa)

Очекувани влијанија: (Кои се очекуваните влијанија од предложеницијативата)?

По извршената анализа на состојбата и системот за превенција и третман на дебелината, на национално ниво се очекува **да се подготват национални, општински планови и национални политики низ системски пристап кон клучните ризик фактори** (исхрана, физичка активност и рекреација, генетски детерминанти) **во различни поставувања** (семејства, образовен систем, училишта и градинки и здравствени установи).

Спроведување на целокупна и сеопфатана реформа на државното финансирање на ГО влијае на развој и унапредување на средината во која работи и се развива граѓанското општество што придонесува кон имплементација и зајакнување на иновативните стратегии, пристапи и методи на ЕУ во нашата земја.

Еден од приоритетите е развој на **стратегија за превенција и третман на дебелина** кој е поврзана со унапредување на јавното здравје по пат на редуцирање на хроничните незаразни болести и елиминирање на одредени здравствени проблеми кај децата и адолесцентите во Република Северна Македонија.

Фази на активности и очекувани резултати: Предлогот се темели на социо-еколошкиот модел кој секогаш содржи едукативни, медицинско-терапевтски и социјални елементи. Тој вклучува образование, здравство, исхрана, физичка активност, социјална заштита и благосостојба.

1. Оваа програма ќе обезбеди теоретски и методолошки пристапи кои овозможуваат целосна Национална анализа на состојбата и креирање на **Стратегија и Акционен план за превенција и третман на детската и адолесцентна дебелина** во земјата.
2. Да се изготви **Методолошки водич** за создавање на национален систем на Услуги за детската и адолесцентна дебелина и спроведување стратешко планирање.
3. Да се изготват **Национални препораки за превенција и третман на дебелината кај деца и адолесценти**.

Финансиски импликации: (Дали предлог-иницијативата предизвикува финансиски импликации? Ако има, дали потребните средства се обезбедени и од кои извори?)

На национално ниво треба **да се осмисли централна буџетска програма** за превенција и третман на дебелината кај деца и адолесценти.

Буџетската програма треба да се заснова на проектираните трошоци за услугите кои пак ќе се засноваат на упатствата, постапките и стандардите.

Сретства до сега не се обезбедени иако постојат можности во рамките на програмите на Европската Комисија, буџетот на Агенцијата за млади и спорт, Министерството за образование и наука, и Здравство.

Прилози (со наведување на авторот на документот):
Потпис на застапникот:

Проф. Д-р Vera Simovska, сц.мед.

Претседател на ХЕПА Македонија Национална организација за Унапредување на здравјето со физичка активност

20.09.2024, Скопје

ПРИЛОЗИ:

Објавени трудови за превенција и третман на дебелина:

1. EU's strategy, "White Paper on Nutrition, Overweight and Obesity related health issues "
2. **Simovska-Jarevska V.**, Jakimoska-Jordanoska: CROSS-SECTIONAL CORRELATION AMONG PHYSICAL ACTIVITY, SEDENTARY BEHAVIOUR AND NUTRITION OF MACEDONIAN SCHOOL AGED CHILDREN AND ADOLESCENTS. In: (Eds.) Lanzhuang Chen: Current Perspectives in Agriculture and Food Science, BP International, Japan 2023.
3. **Simovska V.:** IMPACT OF CIVIL SOCIETY IN THE PROCESS OF CREATION OF POLICIES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA-Implementing the concept of an open government in the advancement of the healthcare system. Eds. Menora, Skopje, 2019. ISBN: 978-608-200-373-3.

Implikime financiare: (A shkakton propozim- iniciativa implikime financiare? Nëse ka, a janë të siguruarat mjetet e nevojshme dhe nga cilat burime?)

Bashkëngjitje (me shënimin e autorit të dokumentit):

4. **Simovska V.**: ADVANCED PERSPECTIVES FOR BETTER FITNESS IN PUBLIC HEALTH NUTRITION TO REDUCE OBESITY AND RELATED CHRONIC DISEASES. Eds. Simovska V: Proceedings of the Scientific Satellite Symposium for International Euro-Global Summit & Medicare Expo on Weight Loss, 26-27 June, 2015. Symposium Proceedings 2015, Bitola, Republic of Macedonia. Skopje: Menora, 2015. ISBN: 978-608-200-298-9.
5. **Simovska V.** OBESITY AND UNDERNUTRITION. Medical nutrition therapy and nutrition care process-Eds. Monography. Skopje: Menora 2015. Ministry of Science and Education, Republic of Macedonia. ISBN: 978-608-200-314-6.
6. **Simovska V.**: EFFECTS OF DIET THERAPY AND PROGRAMMED PHYSICAL ACTIVITY ON OBESITY AND IT COMPLICATIONS. 1st Eds. Monography. Skopje: Menora, 2/2009. Ministry of Science and Education of the Republic of Macedonia. ISBN 978-608-200-025-1
7. Vidin-Jarevska, Zivkovic N., **Simovska-Jarevska V.**, Tusup-Petrovic Lj., Fotina L.: SYNERGISTIC EFFECTS OF EXERCISE, NUTRITION AND BEHAVIOURAL THERAPY IN PATIENTS WITH SYNDROM X. Eds. Monograph. Belgrade 2007. COBISS SR-ID. ISBN: 8690944508.
8. **Simovska V.**, Simovski A.: Health outcomes of lifestyle behaviour interventions: Multicomponent technology-assisted and lifestyle-based physical activity with balanced nutrition in older adults. The 5th European Lifestyle Medicine Congress: "Life is about water and medicine", November 10-12, 2023, Budapest. OP 10 session 2. Abstracts Book 2023: 12. <https://www.eulm.org/presentations-elmo-congress-2023-budapest-november-10-12-2023>
9. **Simovska V.**: A RESEARCH METHODOLOGY OF TECHNOLOGY-SUPPORTED PHYSICAL ACTIVITY AND HEALTH OUTCOMES IN OLDER ADULTS. The 5th European Lifestyle Medicine Congress: "Life is about water and medicine", November 10-12, 2023, Budapest. PP 18. Abstracts Book 2023: 46. https://www.erasmus.gr/UsersFiles/microsite1276/Documents/5thELMOCongress_AbstractBook.pdf . (26th Symposium for Sport and Physical Education of Youth and 18th International Scientific Conference, April 21- 22, 2023, Ohrid - Programme).
10. Ramírez Varela, A., Hallal, P. C., Mejía Grueso, J., Pedišić, Ž., Salvo, D., Nguyen, A...**Simovska Jarevska V.**: STATUS AND TRENDS OF PHYSICAL ACTIVITY SURVEILLANCE, POLICY, AND RESEARCH IN 164 COUNTRIES: FINDINGS FROM THE GLOBAL OBSERVATORY FOR PHYSICAL ACTIVITY—GoPA! 2015 and 2020 Surveys. Journal of Physical Activity and Health, 2022. DOI: 10.1123/jpah.2022-0464. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36535269/>
https://journals.humankinetics.com/view/journals/jpah/aop/article-10.1123-jpah.2022-0464/article_10.1123-jpah.2022-0464.xml
11. **Simovska V.**: MONITORING PHYSICAL ACTIVITY, NEW IDEA AND INTEGRATION INTO PUBLIC HEALTH NUTRITION. Editorial. Journal of Nutrition Disorder and Therapy, an open access journal 2017; 7 (2):1-2. doi:10.4172/2161-0509.1000e130.
12. **Simovska V**, Jakimoska-Jordanoska R, Simovski A. PHYSICAL ACTIVITY LEVELS AND SCREEN BASED ACTIVITIES IN MACEDONIAN SCHOOL-AGED CHILDREN AND YOUNG ADOLESCENTS: AN IMPORTANT PUBLIC HEALTH PRIORITY. Scientific Journal: Health Problems of Civilization. 2017; 11(3): 173-179. (IF. Indexed in Web of Science, Clarivate Analytics). DOI: <https://doi.org/10.5114/hpc.2017.70002>; Online publish date: 2017/10/26
13. Sivevska S., **Simovska V.**, Jankulovska M.: CORRELATION BETWEEN DIETARY HABITS AND CARIES DEVELOPMENT AMONG SCHOOL-AGED CHILDREN FROM RURAL AND URBAN AREAS OF THE CITY OF SKOPJE. International Journal of Recent Research in Arts and Sciences, MIT University Skopje 2017; 1:175-196. ISSN: 1857-8128.
14. **Simovska V.**: MACEDONIA: A PHYSICAL ACTIVITY CARD – ASSESSING AND MONITORING PHYSICAL ACTIVITY PREVALENCE, RESEARCH AND POLICY. International Journal of Scientific and Professional Issues in Physical Education and Sport "Activities in Physical Education and Sport" 2016; 6 (2):246-249. <https://new.globalphysicalactivityobservatory.com/papers/>
15. **Simovska J V**, Jakimoska J R.: NUTRITION STATUS AND HEALTH BEHAVIOUR AMONG SCHOOL-AGED CHILDREN AND YOUNG ADOLESCENT IN REPUBLIC OF MACEDONIA. Nutri Food Sci Int J. 2016;

- 1(4):555-567. DOI: 10.19080/NFSIJ.2016.01.555567. IF. 0.971 (2020-2021).
<https://juniperpublishers.com/nfsij/pdf/NFSIJ.MS.ID.555567.pdf>
16. **Simovska-Jarevska V.** et al. DISPARITIES IN FOOD HABITS AND PHYSICAL ACTIVITY LEVELS IN THE ADULT POPULATION IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA AND DEVELOPING A NEW HEALTH PROMOTION MODEL. The Journal "Research in Kinesiology" International Journal of Kinesiology and Other Related Sciences 2016; 44 (1):99-105.
 17. **Simovska V.**, Antoska-Knights V.: IMPROVING PUBLIC HEALTH THROUGH NUTRITION EDUCATION AND RESEARCH: SUPPORT TO PROACTIVE PARTNERSHIP TO PRODUCE QUALITY EDUCATION STANDARDS FOR NUTRITIONISTS. Journal of Hygienic Engineering and Design (JHED) 2015; 11:20-23.
 18. **Simovska-Jarevska V.**, Martinovski S., Damjanovski D., Pavlova V., Nikolovska-Nedelkoska D., Mancevski Dj.: MONITORING OF EATING HABITS AND PHYSICAL ACTIVITY LEVELS AS A BASIS FOR A NEW NONCOMMUNICABLE DISEASE PREVENTION PROGRAMME IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA. Proceedings of the Latvian Academy of Sciences. Section B. Natural, Exact, and Applied Sciences 2013; 67(4-5): 357–362, ISSN (Print) 1407-009X, DOI: 10.2478/prolas-2013-0072. Accessed 2013, December 1. ISI Web of Knowledge, Thomson Reuter. Biological Abstracts. Impact Factors: SCImago Journal Ranking (SJR): 0.119.
 19. **Simovska V.**, Nikolovska-Nedelkoska D., Damjanovski D.: PERSPECTIVES ON THE DEVELOPMENT OF PROFESSION OF NUTRITION AND DIETETICS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA. The Journal "Research in Kinesiology" International Journal of Kinesiology and other related sciences 2013; 41(1):173-176.
 20. **Simovska P. V.:** TARGETED "LIFESTYLE" INTERVENTION PROGRAMMES TO REDUCE CARDIOMETABOLIC RISK AT ABDOMINAL OBESE INDIVIDUALS. HORIZONS. International Scientific Magazine, University St. Clement of Ohrid, Bitola Series B. 06/2013; 11:75 84.
 21. **Simovska-Jarevska V.**, Damjanovski D., Pavloska V., Martinovski S., Vidin M.: EVALUATION OF DIETARY HABITS AND PHYSICAL ACTIVITY LEVELS MONITORING AS BASIS FOR A NEW HEALTH PROMOTION STRATEGY IN REPUBLIC OF MACEDONIA. Original Research Article. "Procedia - Social and Behavioral Sciences" [serial online] 2012; 44:370-374.
 22. **Simovska V.**, Damjanovksa M., Vidin M.: SKILL FOR HEALTH DEVELOPMENT THROUGH TEACHING FOR PHYSICAL AND HEALTH EDUCATION - A PART OF NATIONAL STRATEGY/PROGRAMME FOR THE PROMOTION OF HEALTH-ENHANCING PHYSICAL ACTIVITY IN REPUBLIC OF MACEDONIA. The Review for scientific and professional issues of physical culture "Fizicka Kultura" 2007; 3(2):99-103.
 23. **Simovska V.:** NONCOMMUNICABLE DISEASE PREVENTION AND HEALTH PROMOTION THROUGH PHYSICAL ACTIVITY. Journal of Macedonian Medical Association "Mak. Med. Pregled" 2004;58 (suppl.60):30-35.
 24. **Simovska V.**, Vidin M.: EVALUATION OF PHYSICAL DEVELOPMENT AND BODY WEIGHT IN OLDER ADOLESCENTS AGED BETWEEN 18 AND 21 YEARS. Journal of Macedonian Medical Association "Mak med pregled ", 1993; 47(3-4):74-78.
 25. **Simovska V.:** STRATEGY FOR THE PROMOTION OF HEALTH-ENHANCING PHYSICAL ACTIVITY OF YOUNG GENERATION AND PROGRAMME FOR PREVENTIVE WORK OF THE SPECIALIST OF SPORTS MEDICINE IN THE PRIMARY HEALTH CARE. The Review for scientific and professional issues of physical culture "Fizicka Kultura" 1998; 26(1-2):124-125.
 26. **Simovska-Jarevska V.**, Martinovski S., Antoska V., Pavlova V., Damjanovski D., Uzunoska Z., Kalevska T., Blazevska T. SOCIOECONOMIC INEQUALITIES IN DIET AND PHYSICAL ACTIVITY AMONG MACEDONIAN POPULATION AND MODEL OF BEHAVIOURAL MODIFICATION. In: Simovska-Jarevska V. Ed. ADVANCED PERSPECTIVES FOR BETTER FITNESS IN PUBLIC HEALTH NUTRITION TO REDUCE OBESITY AND RELATED CHRONIC DISEASES. Ed. Symposium Proceedings of the Scientific Satellite Symposium for Euro-Global Summit & Medicare Expo on Weight Loss, 26-27 June 2015. Symposium Proceedings 2015, Bitola, Republic of Macedonia. Skopje:Menora, 2015:47-53. ISBN: 978-608-200-298-9. <http://eprints.uklo.edu.mk/1676/1/trud%202.17.pdf>

27. **Simovska V.**, Stojanovska V., Vidin M.: MODERN ASPECTS OF HEALTH EDUCATION IN THE NATIONAL EDUCATION PROGRAMME IN REPUBLIC OF MACEDONIA. Ist International Symposium for Physical Education and Sport of Students "ISSUES AND PERSPECTIVES", Skopje 2005. The Book of papers 2005:69-70.
28. Видин М., **Симовска В.**: ПРИМЕНА РАЧУНАРА У ОБРАДИ ПОДАТАКА ДИЈЕТО- ПРОФИЛАКСЕ И ДИЈЕТОТЕРАПИЈЕ ХРОНИЧНИХ НЕЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ. Четврти стручни сусрети домава здравља Београда са меѓународним учешќем, Београд 1998. Зборник радова 1998:373-736.
29. **Simovska-Jarevska V.**, Martinovski S: STRATEGIC PLANNING SUPPORT SYSTEM IN THE HEALTHCARE SECTOR USING A GEOGRAPHIC INFORMATION SYSTEM (GIS) IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA. Conference of Effectiveness Research, 2021 – Towards new! Effectiveness in changes, House of Effectiveness, University of Eastern Finland, 4-5 October 2021.
30. **Simovska V.**: EFFECTS OF HIGH-INTENSITY LIFESTYLE INTERVENTION ON INCREASED CARDIOMETABOLIC RISK IN TRUNCAL OBESE ADULTS. J Obes Weight Loss Ther 2015; 5(4):72. ISSN: 2165-7904 JOWT, an open access journal. IF: 0.94.
31. **Simovska V.**, Vidin M.: PUBLIC HEALTH AND LIFESTYLE INTERVENTIONS TO REDUCE CARDIOVASCULAR RISK IN MACEDONIA: RECOMMENDATIONS AND EVALUATION. "CIRCULATION" Journal of the American Heart Association 2012; 125:e812–e813. Abstracts From the World Congress of Cardiology Scientific Sessions 2012: Dubai, United Arab Emirates, April 18– 21, 2012. doi:10.1161/CIR.0b013e31824fcd3. Accessed 2012 May 15. Web of Science ResearcherID K-7384 2013.
32. **Simovska - Jarevska V.**: RISK FACTORS SURVEY AND PRIMARY PREVENTION ON THE NONCOMMUNICABLE DISEASE PROGRAMME "CINDI MACEDONIA", DRAFT- PLAN OF ACTION (2002-2007). Journal of Macedonian Medical Association. Mak Med Pregled 2003;56 (suppl.54):62-63.
33. **Simovska-Jarevska V.**: DYNAMICS OF BODY MASS REDUCTION IN OBESE SUBJECTS INCLUDED IN THE PROGRAMME FOR DEVELOPMENT OF CARDIORESPIRATORY CAPACITY AND THEIR INFLUENCE ON THE IMMUNE SYSTEM. Journal of Macedonian Medical Association. Mak. Med. Pregled 2000; 54(suppl.43):416-17.
34. **Simovska V.**, Vidin M.: A MATHEMATICAL MODEL FOR PREDICTING THE EFFECTIVENESS OF NON-DRUG PROGRAMS: DIGITAL-ASSISTED PHYSICAL ACTIVITY (PA), LIFESTYLE PA AND DIET IN OBESE OLDER ADULTS. The COST Action CA20104 "PhysAgeNet" & ERGAPA Conference, Kaunas, Lithuania, April 18-19, 2024. Book of Abstracts 2024: ID 90.
35. Dubbeldam, D, Stemplewski R, Pavlova J.....**Simovska V.** et al.: SCOPING REVIEW ON TECHNOLOGY-ASSISTED PHYSICAL ACTIVITY INTERVENTIONS FOR OLDER ADULTS IN THEIR HOME-BASED ENVIRONMENT. The COST Action CA20104 "PhysAgeNet" & EGRAPA Conference, Kaunas, Lithuania, April 18-19, 2024, Book of Abstracts 2024: ID 45.